

Učebné osnovy z Geografie

Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Názov predmetu	Geografia
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Ročník	deviaty
Časový rozsah vyučovania	66 hodín/2 hodiny týždenne
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Poznámka	povinný predmet
Dátum poslednej zmeny	29. august 2012
Vypracovala	RNDr. Renáta Hlavatá

I. Charakteristika učebného predmetu

V 9.ročníku sa predmet zameriava na región Slovenska. Po spoznaní prírodných pomerov našej krajiny sa budeme venovať obyvateľstvu, sídlam, hospodárstvu a nezabudneme ani na strediská cestovného ruchu. Neskôr sa podrobnejšie budeme venovať jednotlivým oblastiam Slovenska.

Posúdiť postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými štátmi, ako ďalej zmeniť súčasný stav a pričiniť sa o rozvoj Slovenska a jeho regiónov tiež patria do geografického poznávania. Námety, čo môže každý žiak urobiť pre svoje mesto, svoj región, sú súčasťou praktického geografického výstupu potrebného pre bežný život.

Regionálna geografia v základnej škole tvorí základ vyučovania geografie. Je to pre žiakov prijateľný spôsob ako získať veľa zaujímavých informácií o prostredí, ktoré ich zaujíma a pritom sa naučiť potrebné informácie. Regionálna geografia nie je len opis javov v jednotlivých regiónoch, ale prostredníctvom konkrétnych javov žiaci získajú informácie, naučia sa ich porovnávať, triediť, vyhľadávať vzťahy a vysvetľovať ich. Žiaci pri vyučovaní sa oboznámia nielen s geografickou polohou jednotlivých miest svojej krajiny, ale spoznajú tiež spoločenské zvyky, zaujímavosti a významné lokality jednotlivých oblastí Slovenska.

V rámci vyučovania sa značný priestor venuje práci s mapami a ďalšími doplňujúcimi informáciami. Do predmetu sú zaradené hlavne prierezové témy: osobnostný a sociálny rozvoj, environmentálna výchova, ekologická výchova, ochrana života a zdravia, tvorba projektov a ich prezentácia.

II. Ciele učebného predmetu

- získať geografické vedomosti o našej krajine, komplexne hodnotiť Slovensko z hľadiska jeho prírodných i kultúrnych charakteristík
- komplexne a podrobne spoznať jednotlivé oblasti Slovenska aj z hľadiska príťažlivosti pre turistov
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich
- rozvíjať kompetencie vedúce k iniciatívniosti a tvorivej práci žiakov spracúvaním projektov s mapou. Žiaci samostatne s pomocou literatúry a internetu spracúvajú informácie o krajine
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a používať ju pri získavaní informácií o daných lokalitách, vedieť nájsť mapu a informácie na internete
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych pamiatkach regiónov
- získavať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru, rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti

III. Kompetencie - spôsobilosti

- *Kompetencie k celoživotnému učeniu sa* - zhodnotenie informácií, ich zdroja, spracovať ich a vedieť používať
- *Kompetencie komunikačné* – vedieť prezentovať svoju prácu v ústnom aj písomnom prejave
- *Kompetencie uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávania v oblasti vedy a techniky* – použitie logického a priestorového myslenia
- *Kompetencie v oblasti IKT* – vyhľadávanie informácií a spracovanie do prezentácií
- *Kompetencie sociálne a personálne* – naučiť sa pracovať v skupinkách aj samostatne
- *Kompetencie pracovné* – orientácia na mape, mierka, práca s buzolu využitie v praxi
- *Kompetencie smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti* - plánovať postup pri riešení zadaní nielen v škole ale aj v bežnom živote
- *Kompetencie vnímať a chápať kultúru* – podpora spolužitia národov a národností

IV. Stratégia vyučovania

Stratégia vyučovania závisí od zvolených metód a foriem na vyučovacej hodine, ktoré sa prispôbujú obsahu učiva, cieľu vyučovacej hodiny, veku a zdatnosti žiakov.

- *Vyučovacia hodina* – klasický typ, projektové a skupinové vyučovanie, exkurzia, beseda s využitím motivácie, fixácie, práce s knihou, diskusia
- *Praktické aktivity* - práca s mapou, buzolou

Z didaktických metód vyučovania sa v geografii využije niekoľko variant metód. Ich použitie bude závisieť od témy a štruktúry vyučovacej hodiny. Okrem klasických metód / motivačný rozhovor, vysvetľovanie, rozprávanie, precvičovanie a opakovanie učiva / sa veľký dôraz kladie na:

- začlenenie práce s kartografickým materiálom, hlavne mapou, práce s literatúrou- učebnicou, zem. čítankou a doplňujúcimi zdrojmi
- začlenenie skupinovej práce a práce vo dvojiciach do výučby, podporovať komunikáciu medzi žiakmi a učiteľom
- samostatné vyhľadávanie informácií, vedenie žiakov k samostatnej práci pri vypracovávaní referátov
- maximálne využitie IKT vo výučbe - výukové programy, dataprojektor, počítač, filmy, interaktívne cvičenia
- využitie didaktických hier - zemepisné tajničky, doplňovačky a osemsmerovky

Výučba bude prebiehať v triede, ale aj v počítačovej učebni.

V. Obsah predmetu

V 9. ročníku je obsahom štúdia geografie Planéta Zem - a na nej spoznávanie našej vlasti Slovenska. Poznatky sú interpretované nielen v teoretickej, ale aj v praktickej rovine a sú poskytované motivačným spôsobom, či už formou prezentácií alebo využívaním IKT vo vyučovacom procese.

VI. Učebné zdroje

Učebnica a atlasy: učebnica zemepisu pre 8.ročník /r.2002/, geografický zošit pre 9..ročník, Zemepisný atlas Slovenska, nástenné mapy, encyklopédie a odborné časopisy : National geographic, GEO, Ľudia a Zem, DVD filmy a výukové programy : Zázračná planéta, Didakta Zemepis Európska únia, ďalšie podľa priebežnej ponuky
internet: Hot potatoesa Kartičky, internetové geografické portály, interaktívne testy, prezentácie, aplikácia Google Earth

VII. Prierezové zložky

Multikultúrna výchova - MUV
Mediálna výchova - MDV
Osobnostný a sociálny rozvoj - OSR
Environmentálna výchova - ENV
Ochrana života a zdravia - OZO
Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - TBZ
Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra - RLK

Prierezové zložky a ich využitie je podrobne uvedené v tematickom výchovno-vzdelávacom pláne deviatego ročníka.

VIII. Kritéria hodnotenia

Hodnotenie žiakov bude založené na kritériách v každom vzdelávacom výstupe. Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky a aké pokroky naopak dosiahol. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce. Rodičia budú informovaní písomne do ŽK, ústne na RZ a cez internetovú ŽK.

Použitie budú adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomne testy, projekty a tvorba máp. Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami. Pri hodnotení a klasifikácii budeme vychádzať z metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu. Hodnotiť sa bude známku podľa stupnice:

100% - 90%	1
89% - 75%	2
74% - 50%	3
49% - 25%	4
24% - 0%	5

ŠTANDARDY

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Ciele a kľúčové kompetencie	Časová dotácia
Úvodná hodina	Plán práce,aktivity, spôsob hodnotenia, oboznámenie s projektami	Osvojiť si systém a organizáciu vyučovacieho procesu		1

<p>Opakovanie učiva 8.ročníka</p>	<p>Európa- charakteristiky</p> <p>Regióny Európy</p>	<p>Charakterizovať svetadiel z hľadiska fyzickogeografických a socioekonomických pomerov s dôrazom na prácu s mapou.</p> <p>Poznať najvýznamnejšie štáty a ich hlavné mestá, vedieť ukázať jednotlivé miesta na mape, stručne charakterizovať problémy krajín.</p>	<p>Orientovať sa na mape.</p> <p>Charakterizovať Európu z hľadiska fyzicko- a humánno-geografických pomerov.</p>	<p>3</p>
<p>Geografia v bežnom živote</p>	<p>Mapy, mierka mapy</p> <p>Geografické súradnice</p> <p>GPS v praxi</p>	<p>Vymenovať druhy máp a ich znaky, definovať pojem mapa, glóbus. Charakterizovať a vysvetliť pojmy geografická šírka a dĺžka – poznať históriu ich zavedenia. Určiť polohu ľubovoľného miesta na Zemi prostredníctvom súradníc. Poznať zariadenia GPS – ich užitočnosť v rôznych oblastiach života, Google Earth určiť geografické súradnice</p>	<p>Získavať a prehĺbiť vedomosti a zručnosti pri práci s mapu a iným kartografickým materiálom. Orientovať sa na mape – určiť geografickú polohu bodu na mape geografickými súradnicami .</p>	<p>4</p>
<p>Slovensko – naša vlast'</p> <p>Fyzickogeografická charakteristika</p>	<p>Poloha Slovenska</p> <p>Povrchové celky</p> <p>Premeny povrchu Slovenska</p>	<p>Určiť na mape polohu Slovenska zemepisnými súradnicami.</p> <p>Na mape ukázať povrchové celky Slovenska a charakterizovať ich polohu a porovnať nadmorskú výšku podľa mapy. Stručne opísať vznik slovenských pohorí, charakterizovať rozloženie nížin a kotlin na</p>	<p>Pracovať s mapou – určiť geografické súradnice, základné poludníky a rovnobežky. Vedieť určiť polohu Slovenska vzhľadom na ostatné európske štáty, pohoria, rieky a moria Európy.</p> <p>Vedieť sa orientovať na mapách – získavať a aplikovať z nich údaje v</p>	

<p>Slovensko – naša vlasť</p> <p>Socioekonomická charakteristika</p>	Podnebie a podnebné oblasti	<p>Slovensku a ich výnam pre obyvateľstvo. Opísať stručne geologickú stavbu Slovenska a ako pôsobia vonkajšie činitele na povrch v jednotlivých častiach Slovenska a uviesť ich príklady.</p> <p>Opísať podnebie na Slovensku, ako sa mení počasie v priebehu jednotlivých ročných období, ako sa mení teplota a množstvo zrážok (použiť diagramy). Poznať podnebné oblasti na Slovensku a vymedziť oblasť ich výskytu. Na mape určiť vybrané toky riek, jazerá, vodné nádrže, podzemné vody, kúpele, oblasti minerálnych a termálnych vôd. Charakterizovať význam vodstva na Slovensku na vybratých príkladoch. Opísať tiež negatívne zásahy do vodstva. Zhodnotiť možnosti využitia podzemných vôd. Vymenovať kúpele. Poznať a opísať základné pôdne druhy a pôdne typy vyskytujúce sa na území Slovenska. Vymenovať a ukázať na mape národné parky a určiť, čím sú charakteristické. Zdôvodniť význam ochrany vybratých objektov na Slovensku.</p>	<p>bežnom živote. Používať mapy pri získavaní informácií o danej lokalite. Vedieť nájsť mapu na internete a orientovať sa v nej, získavať informácie z dát.</p> <p>Chápať vplyv podnebia na povrch, na rastlinstvo a živočíšstvo.</p> <p>Zhodnotiť súčasný stav a navrhnúť možnosti zlepšenia vo využití a zásobovaní vodou.</p> <p>Komplexne hodnotiť regióny z hľadiska ich prírodných a kultúrnych a socioekonomických</p>
	Vodstvo – rieky, jazerá, podzemné vody, minerálne a termálne vody, kúpele		
	Pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo		
	Národné parky a pamiatky zaradené do zoznamu UNESCO		
	Opakovanie – prírodné pomery		
	Obyvateľstvo		
Sídla			

<p>Regióny Slovenska</p>	<p>Hospodárstvo – ťažba nerastných surovín, priemysel, energetika, poľnohospodárstvo, doprava, služby, obchod</p> <p>Cestovný ruch – strediská letnej a zimnej rekreácie</p> <p>Projekt – Prírodné a kultúrne pamiatky našej krajiny</p> <p>Regióny Slovenska – administratívne členenie, Bratislava a kraje Slovenska</p> <p>Projekt – Spoznáваме náš región</p>	<p>Poznať a charakterizovať rozličné štruktúry obyvateľstva. Na základe porovnania uviesť, ktoré oblasti sú vhodné na osídlenia a ktoré nie. Uviesť podmienky pre vznik sídla.</p> <p>Zdôvodniť nerovnomerné osídlenie obyvateľstva na území Slovenska. Posúdiť príčiny nerovnomerného osídlenia územia. Vybrané sídla určiť na mape, charakterizovať ich polohu a uviesť ich stručnú charakteristiku (zo zdrojov).</p> <p>Opísať hospodárstvo krajiny, jeho zameranie, spoznať najvyspelejšie hosp. regióny Slovenska a ukázať ich na mape. Charakterizovať dopravu v jednotlivých regiónoch Slovenska. Stručne opísať poľnohospodárstvo na Slovensku a uviesť jeho špecifiká. Stručne charakterizovať druhy služieb na Slovensku a ich úroveň.</p> <p>Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch a opísať ich zaujímavé miesta</p>	<p>charakteristík.</p> <p>Pripraviť prezentáciu svojho sídla alebo regiónu.</p> <p>Vyhľadávať informácie, pracovať so zdrojmi, prezentovať projekt.</p> <p>Aplikovať novonadobudnuté vedomosti v projekte.</p>
---------------------------------	---	--	--

		<p>Vedieť vytvoriť plagát s vyznačenými zaujímavými miestami /národné parky, CHKO, strediská CR/ a ich stručnou charakteristikou</p> <p>Poznať administratívne členenie Slovenska, porovnať jednotlivé kraje na Slovensku s prihliadnutím na ich osobitosti, ukázať dôležité skutočnosti pre daný kraj na mape</p> <p>Vedieť pripraviť prezentáciu svojho sídla alebo regiónu so stručnou charakteristikou a obrazovou prílohou</p>		
<p>Environmentálne súvislosti spestrené zaujímavosťami o región</p>	<p>Znečistenie prírody – kalamity a prírodné hrozby</p> <p>Rozdiely v regiónoch Slovenska</p>	<p>Charakterizovať kalamity a prírodné katastrofy a ich pravdepodobnosť výskytu na Slovensku</p> <p>Opísať a hľadať vhodné riešenia pre environmentálne problémy miestnej krajiny</p> <p>Diskutovať o rozdieloch medzi regiónmi SR a hľadať príčiny týchto rozdielov</p>	<p>Pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu.</p>	<p>5</p>
<p>Záverečné opakovanie a utvrdzovanie učiva</p>	<p>Záverečné zhodnotenie, opakovanie</p>	<p>Na základe získaných vedomostí a zručností formou IKT zhrnúť a zopakovať najdôležitejšie poznatky o našej krajine</p>		<p>3</p>

IX. Požadovaný výstup žiakov z geografie v 9. ročníku je zameraný na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach:

V čitateľskej gramotnosti – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť ich, využívať, prezentovať. Získavať údaje z nesúvislých textov – grafov, diagramov, máp, tabuliek, štatistických údajov.

Dôležitou súčasťou je aj čítanie obrázkov - vizuálna gramotnosť.

Pri rozvíjaní prírodovednej gramotnosti v témach, ktoré sú zamerané na prírodnú časť geografie pôjde najmä o vysvetľovanie vzniku a procesu prírodných dejov v jednotlivých oblastiach Slovenska.

Veľkú časť geografie venujeme rozvíjaniu kultúrnej gramotnosti, získavaniu informácií o kultúre Slovenska a jej hodnotenie. Geografia učí vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, venuje sa ľudovej kultúre a kultúrnym tradíciám. Kultúrne pamiatky sú súčasťou obsahu regionálnej geografie nášho štátu.

Matematická gramotnosť je spojená najmä so štatistikou, vyjadrením údajov humánnej geografie.

Mediálna gramotnosť sa rozvíja u žiakov najmä v častiach regionálnej geografie pri hodnotení vzťahov jednotlivých skupín obyvateľstva medzi sebou. V týchto častiach je potrebné sa zamerať na objektívne spracovávanie informácií.

Schopnosti a zručnosti získané štúdiom geografie Slovenska využiť pri oddychových aktivitách, všetky informácie uplatniť pri cestovaní po jednotlivých územiach našej vlasti.